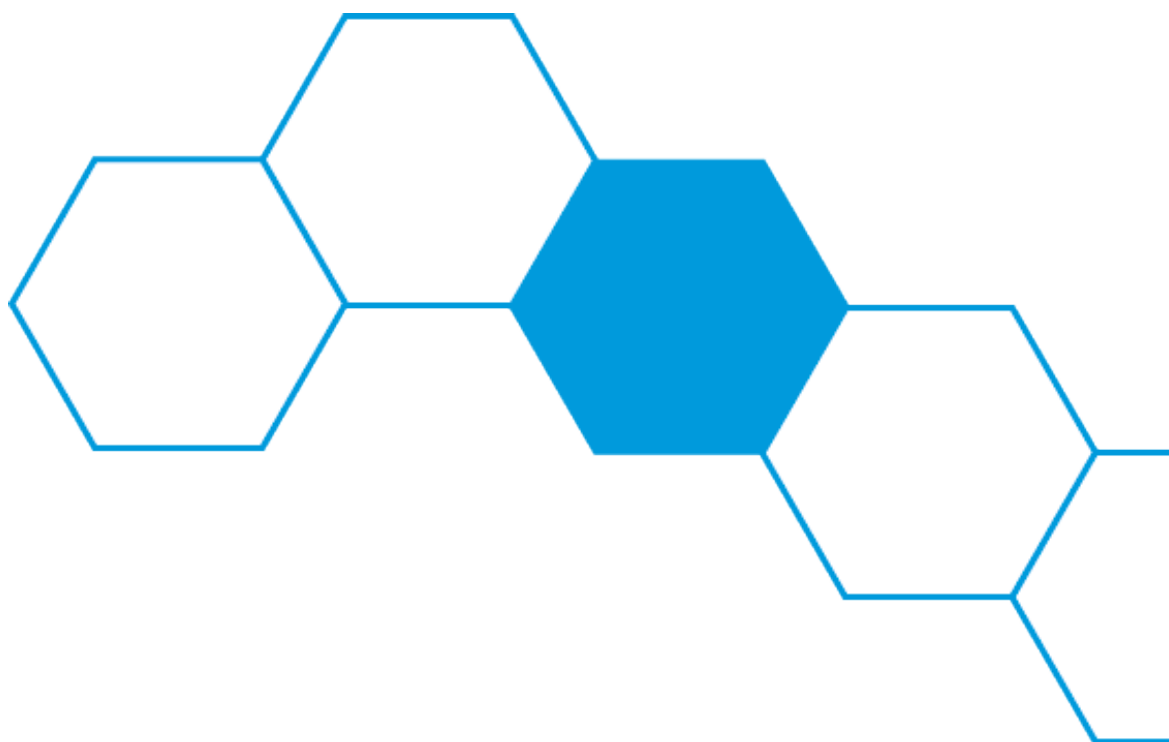

Strategi för utveckling av inkubatorernas roll i innovationsstödsystemet i Skåne

VERSION 1.0 INKL. BILAGOR

Strategi för utveckling av inkubatorernas roll i innovationsstödssystemet i Skåne	3
Sammanfattning	3
Inledning	6
Nuläge	7
Det regionala innovationssystemet	7
Befintliga inkubatorer i Skåne	8
Inkubatorerna nationellt	13
Region Skåne	14
Målsättningar	16
Region Skånes roll	19
Arbetet framöver	20
Bilagor	22
1. Intervjuer och möten	22
2. Inkubatorerna bidrag till tillväxt	24
3. Statistik inkubatorer 2013	25
4. Definitioner	26
5. Strategins framtagning	27
6. Källor	28

Strategi för utveckling av inkubatorernas roll i innovationsstödssystemet i Skåne

Sammanfattning

Inkubatorbranschen är en relativt ung bransch. Den startades i USA på 1950-talet och har sedan millennieskiftet vuxit sig allt starkare i Sverige. Genom att erbjuda kombinationer av fysisk mötesplats, affärsrådgivning och coaching ges nystartade företag förbättrade förutsättningar till överlevnad och tillväxt. Ett bolag som har genomgått ett inkubatorprogram överlever längre och växer snabbare än motsvarande bolag utan inkubatorstöd. I Sverige har det via Innovationsbron och Almi funnits ett nationellt program för finansiering av inkubatorer de senaste tio åren. År 2011 hade programmet totalt etablerat en portfölj av bolag som nationellt sammantaget sysselsatte 5500 personer och omsatte 4,5 miljarder kronor. Ackumulerat har de 2841 bolagen genererat 21 miljarder kronor i omsättning. På nationell nivå befann sig vid 2013 års slut 642 bolag i en inkubatormiljö. Motsvarande siffra för Skåne var 142 bolag. Sammantaget nationellt verkar ca 2000 personer i inkubatormiljöer, som entreprenörer eller rådgivare; i Skåne är motsvarande siffra drygt 200.

En av de sex övergripande strategierna för att uppnå visionen i den skånska internationella innovationsstrategin handlar om effektivisering av stödstrukturen för innovation. Genom ”att stärka den gemensamma helheten, främja öppenhet och synliggöra de sammanlagda resurserna finns en potential att effektivisera och stärka rollerna i stödstrukturen för innovation”.

De skånska inkubatorerna och deras verksamheter utgör en sådan resurs, som fram till nu främst har hanterats och finansierats inom ramen för det nationella inkubatorprogrammet samt med kommunala medel. Region Skåne har främst bidragit med utvecklingsmedel i tidiga skeden och för att stärka upp som medfinansierare i regionalfondsprojekt, totalt 13 mkr under åren 2007-2014. Ett engagemang har även funnits med koppling till Life Science området som kopplar till Region Skånes egen verksamhet. Arbetet med Skånes Internationella innovationsstrategi, samt de stora frågetecknen kring fortsättningen av det nationella program för finansiering av inkubatorernas verksamheter som Almi driver, har gjort att behovet av det regionala perspektivet för ett fortsatt starkt inkubator klimat i Skåne har aktualiserats.

2011 inleddes arbetet med en skånsk strategi för inkubation. Det arbetet identifierade bl.a. behov av ett regionalt gemensamt synsätt på inkubation och att samhandling kring placering, organisering och finansiering är fördelaktigt. Vidare definierades ett antal ställningstaganden som tillsammans skapar ett starkt inkubationsklimat.

Mycket av det som pekades ut 2011 finns på plats. Inkubatorerna i Skåne spelar en central roll för det regionala innovationssystemet och för realiserandet av den Internationella skånska innovationsstrategin. Inkubatorerna bidrar tveklöst till att främja tillväxt och utveckling av

såväl entreprenörer som nya innovationer i Skåne. Sedan Skånes första inkubator grundades har inkubatorerna totalt sett bidragit med drygt 3000 arbetstillfällen fördelade på 330 bolag. År 2013 var 31,5 personer varav 40% kvinnor anställda i inkubatormiljöerna. Av de 188 personer som var anställda i inkubatorbolagen var totalt 29% kvinnor.

Det finns dock behov av att stärka länkarna i innovationssystemet mellan inkubatorerna och andra aktörer men också att utveckla inkubatorernas roll i innovationssystemet i Skåne. Ett tydligare regionalt perspektiv på inkubatorernas verksamhet skulle bidra till att stärka möjligheten att realisera det mål som den internationella skånska innovationsstrategin pekar mot: att bli Europas mest innovativa region 2020. Genom samordning och samarbete inkubatorerna emellan och mellan inkubatorerna och andra aktörer i systemet skulle synergier kunna skapas utöver det som en enskild aktör har förmåga att realisera.

Majoriteten av Skånes inkubatorer har idag större eller mindre finansiering via det nationella inkubatorprogrammet Business Incubation for Growth Sweden (BIG Sweden), som Almi genom Näringslivsdepartementet och Vinnova ansvarar för. Av de 21 inkubatorer som får del av lejonparten av de nationella medlen har Skåne hela tre stycken: Ideon Innovation, MINC och Lund Life Science Incubator. Då programmet, som det är konstruerat i nuläget löper ut i slutet av 2014 råder stor osäkerhet kring hur en fortsättning kan komma att se ut och vilken påverkan eventuella förändringar kan få för de skånska inkubatorerna.

Nulägesanalysen pekar ut sju målsättningar för det fortsatta arbetet med de skånska inkubatorerna:

- Region Skåne skall verka för att höjden (kvalitén) och bredden på inkubatorer bibehålls
- Region Skåne skall verka för en ökad kunskaps- och kompetensdelning mellan inkubatorerna och mellan inkubatorerna och andra aktörer i innovationssystemet i Skåne
- Nationell spjutspetskompetens skall finnas i Skåne
- Region Skåne skall verka för en breddning av entreprenörsbasen till de grupper som i dagsläget är underrepresenterade
- Region Skåne skall verka för att inkubatorerna får en mer uttalad utförarroll inom regionalt angelägna områden som inte täcks av den nationella agendan för inkubatorerna
- Region Skåne skall verka för ökad samordning och att länkarna i innovationssystemet stärks
- Region Skåne skall stötta inkubatorerna i arbetet med att säkra långsiktig finansiering

Region Skånes roll

Region Skånes arbete kring inkubation kan karaktäriseras som utvecklande, kompetensstärkande och koordinerande.

Utvecklande i det att inkubatorernas verksamheter berikas med den regionala systemsynen. Region Skåne bidrar med en fördjupad insikt om inkubatorns regionala sammanhang. Genom Region Skånes nationella och internationella nätverk ökar inkubatorernas synlighet utanför

Skåne. Region Skåne kan stödja inkubatorerna i arbetet med att lyfta blicken och gemensamt driva den regionala synen på inkubation.

Kompetensstärkande i det att Region Skåne bidrar till att stärka relationerna dels inkubatorerna emellan dels mellan inkubatorerna och andra aktörer inom innovationssystemet, exempelvis klustren genom att uppmuntra och driva ökat samarbete regionalt via exempelvis kompetens och kunskapsnätverk.

Koordinerande i det att regionen samordnar aktiviteter som nu genomförs per enskild inkubator, exempelvis kring teman som internationalisering och nationell lobbying kring finansiering. Region Skåne kan även bidra till att samordna metodarbetet kring inkubatorernas öppna innovationsarenor och säkerställa att kunskaperna sprids inkubatorerna emellan.

Inledning

Konceptet inkubator kommer ursprungligen från USA där de första inkubatorerna etablerades under 1950-talet. Syftet var att stödja entreprenöriellt inriktade akademiker vid universiteten. I Sverige började inkubatorerna etablera sig på 70-talet med inspiration av den amerikanska modellen. I dag är inkubatorer en naturlig del vid många internationella universitet men även andra miljöer som science parks.

En inkubator strävar efter att ge struktur och trovärdighet till framväxande projekt eller nystartade företag. Genom att förse entreprenörer med service och stöd som kompletterar och utvecklar deras naturliga talang maximerar inkubatorn potentialen av entreprenöriell begåvning. Att "föda fram" nya företag genom inkubatorer är en process som strävar efter att påskynda företagstillväxt och förse dem med innovativa metoder till ekonomisk utveckling.

Sammantaget stödjer en inkubator entreprenörer med unga företag att förbereda sig för att klara de hinder som ofta ligger till grund för misslyckanden, utveckla entreprenörens förmåga att driva ett företag samt att fungera som guide till extern finansiering. Inkubatorn kan vara ett verktyg att skapa nya starka företag som utvecklar nya idéer och ny teknologi. Det medför att den kan bidra till att skapa nya jobb, verka som grund för företag som befinner sig i branscher med hög tillväxt vilket i framtiden genererar arbetstillfällen och näringslivsförnyelse.

Region Skåne fattade 2011 beslut om den Internationella Innovationsstrategin för Skåne (IIS) som innebär att vi arbetar mot att bli Europas mest innovativa region 2020. Denna strategi betonar vikten av entreprenörer som motor för dessa innovationer. En av delstrategierna handlar om behovet av att effektivisera den offentligfinansierade stödstrukturen för affärs- och företagsutveckling (innovationsstödsystemet). Redan 2011 identifierades behovet av att ta fram en särskild strategi för inkubatorerna i Skåne då detta är ett område som utvecklats snabbt de senaste åren i regionen. Allt fler kommuner runt om i Skåne etablerar inkubatorer för att utveckla det lokala näringslivet. En regional strategi för inkubation kan öka chanserna för maximal utväxling av kommunernas investeringar i inkubation. Genom samordning och samhandling skapas synergier som annars skulle vara svåra att fånga upp.

På nationell nivå har programmet för nationella inkubatorer förändrats till det program som finns idag och som heter BIG Sweden – Business Incubation for Growth Sweden. Tidigare var det Innovationsbron som drev programmet, nu är det Almi på uppdrag av Näringslivsdepartementet och Vinnova. Nuvarande avtal mellan Näringsdepartementet, Vinnova och Almi löper ut 31 december 2014. Arbetet med att ta fram nya riktlinjer och innehåll för det nationella inkubatorprogrammet efter 1 januari 2015 leds av Näringsdepartementet och sker i samarbete mellan Vinnova och Almi. Detta kommer att få konsekvenser för hur vi bör hantera inkubatorerna och dessas driftsfinansiering ur ett regionalt perspektiv. Det finns utrymme för Region Skåne att agera.

Nuläge

DET REGIONALA INNOVATIONSSYSTEMET

Skånes regionala innovationssystem består av ett stort antal olika aktörer med olika och i vissa fall överlappande roller, t.ex. inkubation, finansiering, rådgivning och science parks. Ur ett entreprenörsperspektiv kan innovationsstödsystemet grovt indelas i faserna

- **Uppstartsfas:** de allra tidigaste faserna inklusive idéscouting, aktiviteter gentemot lärosätena och förinkubation
- **Etableringsfas:** grundandet av bolaget om det inte görs i förinkubatorn, affärsutvecklingsprocessen i inkubatorn, rådgivning kring finansiering, IP och liknande.
- **Tillväxtfas:** bolaget expanderar med ökat antal kunder, affärer och anställda.

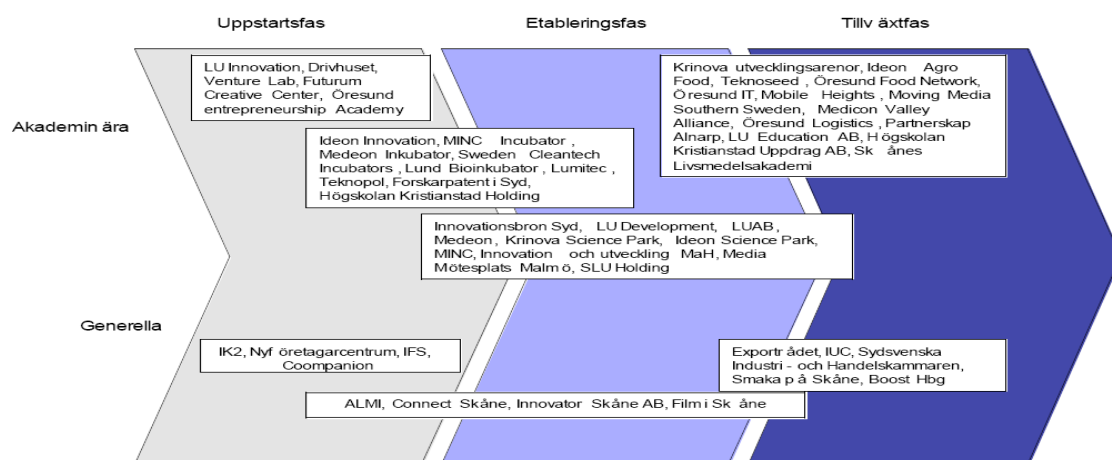

Fig 1: Aktörsroller i det skånska innovationssystemet, Källa: Näringslivsenheten 2009

Inkubatorernas huvudsakliga arbete gentemot entreprenörer, forskare och bolag spänner över uppstarts- och etableringsfaserna och rör sig olika långt i de olika riktningarna beroende på entreprenörernas behov och inkubatorernas uppfattning om kvaliteten på övriga aktörers erbjudanden. Inkubatorerna har ofta koppling både till lärosäten och science parks. Här kan exempelvis nämnas MINC och Medeon kopplat till Malmö Högskola, Ideon innovation och Lunds universitet, samt Krinova som driver både inkubator och science park. Fyra av inkubatorerna: Ideon Innovation, Lund Life Science incubator, Venture Lab som är samägt av Lunds Universitets samtliga fakulteter och Krinova är delvis ägda av Lunds Universitet samt Högskolan Kristianstad. Vanligt är att inkubatorerna kombinerar egen kompetens inom affärsrådgivning med externa leverantörer. En sådan extern leverantör är Teknopol, ett bolag som sedan 2013 är helägt av Region Skåne.

Inkubatorerna kan vara specialiserade kring en viss bransch eller breda och tillgodose entreprenörers behov i blandade branscher. Typen av entreprenörer och en kritisk massa bolag som söker sig till inkubator utgör grunden för inkubatorns inriktning. Skånes inkubatorer bör även fortsättningsvis erbjuda en kombination bredd och specialisering. För branscher med

starka gemensamma behov och branschspecifika inkubationsprocesser, exempelvis life science, som har en inkubationstid på 6-7 år är det fördelaktigt att samlas i en inkubator som kan tillgodose dem. För andra branscher bidrar blandningen till fruktsam utveckling. Det är angeläget att inkubatorerna finns i innovativa miljöer. Kopplingar till lärosäten eller science parks ger ett naturligt inflöde av idéer med den tillväxtpotential som inkubatorerna letar efter. Dessutom förstärks kunskaps-skapandet genom kontakt med forskare och bolag som har kommit längre i livscykeln.

Sedan Skånes första inkubator grundades har inkubatorerna totalt sett bidragit med drygt 3000 arbetstillfällen fördelade på 330 bolag, (se bilaga 3 för respektive inkubators bidrag). År 2013 var 31,5 personer varav 40% kvinnor anställda i inkubatormiljöerna. Av de 188 personer som var anställda i inkubatorbolagen var totalt 29% kvinnor, se bilaga 4 för motsvarande siffror nationellt.

BEFINTLIGA INKUBATORER I SKÅNE

Brett spektrum av inkubatorer

Inkubatorerna i Skåne spänner över ett brett spektrum, från lokala relativt nystartade initiativ såsom Green Room i Trelleborg, till nationellt och internationellt etablerade inkubatorer med medel ur det nationella inkubatorprogrammet BIG, exempelvis Ideon Innovation och Lund Life Science Incubator.

De inkubatorer som har utgjort basen för strategin är MINC, Medeon, Ideon Innovation, Lund Life Science Incubator, LiFT, THINK, samt Krinova, alla med stark koppling till näringsliv och forskning och/eller har nationella medel via det nationella inkubatorprogrammet. I Skåne finns även studentinkubatorer, t.ex. Drivhuset och Venture Lab och initiativ som kan liknas vid inkubation men som antingen är i uppstartsfas, som Arenan för social innovation i Malmö eller som är helt lokala, exempelvis Uppstart Malmö. Dessas verksamheter är angelägna men har inte legat till grund för arbetet.

Vissa, som MINC och Ideon innovation betonar vikten av den fysiska mötesplatsen, medan andra, exempelvis Medeon och Krinova även erbjuder inkubation "hemma hos" företagen som alternativ.

Inkubatorer kan vara generella eller specialiserade. Exempel på generella inkubatorer är Ideon Innovation i Lund, MINC i Malmö, Krinova i Kristianstad och THINK i Helsingborg. Här samlas entreprenörer från blandade branscher i samma inkubator. Specialiserade inkubatorer inriktar sig på branschens specifika behov. I Skåne finns främst två specialiserade inkubatorer: Medeon i Malmö inriktat på hälsa och life science och Lund Life Science Incubator med fokus på life science och dess specifika krav på bl.a. labbmiljöer. LiFT (Lunds inkubator för tjänster) kan ses som både generell och specialiserad. Inkubatorbolagen i LiFT verkar i flertalet olika branscher med det gemensamma att samtliga erbjuder tjänster till sina kunder. Krinova i Kristianstad har tre teman; mat, hälsa och miljö, med ett uttalat ägardirektiv att 70 % av inkubationsverksamheten skall bedrivas gentemot befintligt näringsliv.

Skånes starka branscher livsmedel, ICT och hälsa finns alla representerade i de inkubatorer som drivs i nuläget. Genom Lund Life Science incubators och Medeons arbete kring nanoforskningsbaserade inkubatorföretag fångas även smarta material upp i existerande inkubatormiljöer. I takt med att Max IV och ESS verksamheter på allvar startar upp är en rimlig uppskattning att behovet för inkubation inom smarta material kommer att öka.

Inkubator	Kommun	Styrka i varumärke	Typ
MINC	Malmö	Lokal, regional och nationell	Generell med tonvikt mot media, ICT och design
Medeon	Malmö	Lokal och regional	Specialiserad: hälsa och life science
Ideon Innovation	Lund	Lokal, regional och nationell (internationell via EBN, <u>The European Business and Innovation Centre Network</u> och Ideon Science Park)	Generell med tonvikt mot mjukvara/telekom. Här finns även TCP – the creative plot som speciellt är inriktat mot inkubation i kreativa näringar
Lund Life Science Incubator	Lund	Lokal, regional och nationell	Specialiserad: life science, pågående arbete med nanoteknologi
LIFT	Lund	Lokal	Kombination: blandade branscher baserat på tjänster
THINK	Helsingborg	Lokal	Generell
Krinova	Kristianstad	Lokal och regional	Generell men med fokus på mat- miljö och hälsa samt befintligt näringsliv

Tabell 2: sammanställning urval av inkubatorer i Skåne

Sammantaget omsätter inkubatorerna knappt 50 Msek. Finansiering ser olika ut beroende på geografiskt upptagningsområde, etableringsgrad och inriktning. Nedanstående tabell sammanfattar respektive inkubators omsättning och finansiering 2013.

	Total omsättning 2013 (kr)	Privat (kr)	Kommunalt (kr)	Regional (kr)	Nationell (kr)
MINC	10 500 000	hyror 1 000 000 inkubatorbolag 500 000 partnerbolag	5 500 000 Malmö Stad		2 500 000 Almi BIG summit 1 000 000 kr extra förstärkning internationalisering (näringsdept)
Medeon	Drygt 5 000 000 (Varav ca 1 100 000 + hyressubvention till 2 års inkubator)	Drygt 2 000 000 Wihlborgs Stödbolag: AWA patent, SEB, Deloitte, Moll Wenden	Drygt 3 000 000 Malmö stad		50 000 Almi BIG basecamp
Ideon Innovation	10 500 000	1 500 000 hyror inkubatorbolag 2 500 000 Stödbolag: Wihlborgs, AWA; Vinge, PwC, Sparbanken Öresund 2 000 000 Projektfinansiering	1 500 000 Lunds Kommun		3 000 000 Almi BIG summit
Lund Life Science Incubator	15 000 000	5 000 000 hyror inkubatorbolag	2 000 000 Lunds kommun	2 000 000 Region	2 000 000 Almi BIG summit

		2 000 000 Medicon Village		Skåne (2014)	
		2 000 000 Lunds Universitet			
LiFT	3 950 000	400 000 Hyror inkubatorbolag	2 500 000 Lunds kommun och Tillväxtverket 1 000 000 Lunds Nyföretagar- centrum		50 000 Almi BIG basecamp
THINK	2 037 000		500 000 Familjen Helsingborg 1 250 000 Helsingborgs Stad	75 000 Region Skåne	212 000 Tillväxt- verket (EU medel från ERUF)
Krinova	2 470 000	300 000 Sparbanken 1826 utvecklings- stiftelse	200 000 Kristianstad kommun 1 500 000 Skåne Nordost 420 000 Högskolan Kristianstad		50 000 Almi BIG basecamp
TOTALT:	49 457 000	19 200 000	17 870 000	2075 000	8 862 000

Tabell 3: Finansiering inkubatorer Källa: respektive inkubatorVD

Kommunerna som intressent

Kommunerna är engagerade i och angelägna om inkubatorerna. Förutom tillväxt bidrar inkubatorerna till att stärka den entreprenöriella andan lokalt, något som kommunerna upplever som värdefullt. Två inkubatorer, THINK i Helsingborg och Krinova i Kristianstad

har verksamhet som stöds av Nordvästra Skånes 11 kommuner genom Familjen Helsingborg, respektive Nordöstra Skånes 6 kommuner. Snarare än att varje kommun har sin egen lokala inkubator har kommunerna enats om en gemensam linje och investerat sina medel i en central inkubatorverksamhet. THINK och Krinova har således fungerat som ett sätt för kommunerna att samhandla kring sina respektive inkubatorverksamheter.

Lärosätena

Lärosätena spelar aktiva roller för inkubatorerna, både som ägare och intressent. Lunds Universitet är kopplat till Ideon Innovation och Lund Life Science Incubator både som intressent och delägare och sitter i Medeons styrelse. Högskolan Kristianstad äger 25 % av Krinova. Malmö Högskola har även de en representant i Medeons styrelse och håller för närvarande på att utreda frågan kring engagemang gentemot MINC, då deras tidigare styrelseledamot i MINC har gått i pension. Inkubatorerna är en viktig kugge i lärosätenas technology transferarbete både genom affärsrådgivning och genom de öppna innovationsarenor som inkubatorerna erbjuder.

Koppling till Skånes internationella innovationsstrategi

Inkubatorernas verksamheter och resultat bidrar påtagligt till att realisera Skånes internationella innovationsstrategi. Området personlig hälsa fångas framför allt upp av Medeon, Lund Life Science Incubator, samt Krinova med sitt fokus på hälsa och mat. Såväl Ideon Innovation som MINC och Krinova bedriver metodutveckling inom öppen innovation, vilket stärker innovationskraften i Skånes befintliga näringsliv. Entreprenörer och studenter kopplas ihop och samarbetar med utmaningar från befintliga industriaktörer. På så sätt utnyttjas potentialen i skärningspunkterna mellan de olika kompetenserna. Detta sker även genom Krinova, vars arbete till 70 % riktar sig gentemot inkubation i befintligt näringsliv. Som exempel kan nämnas en underleverantör till Volvo som genom samarbete med Lunds Tekniska Högskola och ett lokalt företag i Kristianstad gick från att vara en produktionsresurs utan egen utveckling till att utveckla kommande generations bilstol.

Skånes internationella innovationsstrategi understryker behovet av att stärka entreprenören och inte bara idéerna. Klimatet i inkubatormiljön såväl som affärsutvecklingsarbetet hos inkubatorerna stärker entreprenörens självkänsla och tilltro till sin entreprenöriella förmåga.

Inkubatorernas verksamheter: behov och utmaningar

Inkubatorerna i Skåne lyfter i många av samtalen en upplevelse av ett bristande intresse hos Region Skåne för sina respektive verksamheter och avsaknaden av möjlighet till långsiktig basfinansiering från Region Skåne i den form som ex Västra Götaland ger sina inkubatorer som ett allvarligt hot mot sin utveckling. På regionalt plan finns i dagsläget inga formellt organiserade mötesserier eller nätverk likt det som finns i Västra Götalandsregionen, där inkubatorerna och intressenterna träffas för erfarenhetsutbyte och för att skapa lärande. Inkubatorerna efterfrågar ett större inflöde av idéer, s.k. dealflow än idag. Dessutom är entreprenörsbasen inte representativ för Skånes befolkning. Få kvinnor eller entreprenörer med utländsk härkomst är aktiva inom inkubatorbolagen, undantaget Krinova som med det arbete som rör mat har en majoritet av både kvinnor och de med utländsk härkomst som

entreprenörer. Samordningen för internationella aktiviteter är svag på det regionala planet. Inte heller görs gemensamma satsningar för att säkerställa en fortsatt långsiktig finansiering, utan sådant arbete bedrivs separat. Undantaget Medeon som har ett systematiskt samarbete med Medicon Valley är relationen med klustren sporadisk, trevande och mer personrelaterad. I vissa fall finns den inte alls.

INKUBATORERNA NATIONELLT

Nationell finansiering via det nationella inkubatorprogrammet BIG

Det nationella inkubatorprogrammet BIG är inne på sitt sista år nu 2014. Av de 21 inkubatorer som antagits till Summit, den del av programmet som ger resultatbaserad driftsfinansiering har Skåne tre stycken: MINC, Ideon Innovation, samt Lund Life Science Incubator. Almis totala finansiering till skånska inkubatorer uppgick 2013 till 9,15 MSEK fördelat enligt tabellen nedan.

Inkubator	Finansiering från Almi 2014 (kr)
MINC	2 500 000 summit 1 000 000 via näringslivsdepartementets speciella satsning på internationalisering
Ideon Innovation	3 000 000 summit
Lund Life Science Incubator	2 000 000 summit
LIFT	50 000 basecamp
Medeon	50 000 basecamp
Krinova	50 000 basecamp
Venture Lab	50 000 basecamp
Totalt	9 150 000

Tabell 4: sammanställning nationell finansiering via Almi. Källa Almi Sverige, samt respektive inkubatorVD

I utvärderingen av det nationella inkubatorprogrammet i kombination med nya ägardirektiv för Almi, som båda ligger till grund för hur ett fortsatt program kan komma att se ut pekas bl.a. på den principiella förändringen från verksamhetsstöd direkt till inkubatorn till en finansiering med tydligare koppling till respektive bolag och att ”ta ett holistiskt grepp om inkubation (rådgivning, kompetensförsörjning/rekrytering, kapitalförsörjning) och tydligare

fokuseras på förutsättningar för framgångsrika tillväxtföretag”. I det ligger att kunna erbjuda bolag som så behöver nationell spets inom speciella kompetensområden genom utvalda inkubatorer och specialinsatser. Det råder stor osäkerhet vad den här analysen kommer att få för konsekvens för de skånska inkubatorer som i dagsläget erhåller finansiering från det nuvarande programmet. En rimlig slutsats är dock att modellen inte kommer att ha samma driftsfokus som tidigare, vilket potentiellt kan innebära att inkubatorernas nationella finansiering krymper.

SISP

Sveriges inkubatorer och science parks – SISP är ett mycket aktivt branschorgan med sammanlagt 62 medlemmar, som driver och samordnar inkubatorernas och science parkernas intressen på det nationella planet gentemot exempelvis Näringslivsdepartementet och Almi. Inkubatorerna i Skåne har under många år varit engagerade i SISP. Av de inkubatorer som legat till grund för det här arbetet är samtliga undantaget LiFT medlemmar i SISP. Speciellt kan nämnas de styrelseuppdrag som Hans Möller/Ideon Science Park och Charlotte Lorentz-Hjorth från Krinova har/har haft.

REGION SKÅNE

Inkubatorerna i Skåne har fram till dags datum främst finansierats inom ramen för det nationella inkubatorprogrammet samt med kommunala medel. Region Skåne har främst bidragit med utvecklingsmedel i tidiga skeden och för att stärka upp som medfinansierare i regionalfondsprojekt. Ett engagemang har även funnits med koppling till Life Science området som kopplar till Region Skånes egen verksamhet. Arbetet kring Skånes Internationella innovationsstrategi och de förestående förändringarna inom det nationella programmet för finansiering av inkubatorernas verksamheter har gjort att frågor kring det regionala perspektivet har aktualiserats. Den funktionsanalys som gjordes 2008 (se ovan) drog slutsatser kring styrkor och svagheter bland Skånes innovationsaktörer, som kopplar till inkubatorerna. Det finns en begynnande insikt kring inkubatorernas betydelse för att uppnå den vision för 2020 som är uttryckt i Skånes internationella innovationsstrategi.

Region Skåne tar ofta rollen som utvecklande partner för kunskapsgenerering och att utveckla relevanta strukturer för utvecklingsprojekt, exempelvis i uppbyggandet av de kluster som finns i Skåne. Region Skåne som paraplyorganisation och genom sina nationella och internationella nätverk skapar legitimitet och agerar som en kraftfull lobbyorganisation. I detta ligger även den marknadsföring och den attraktionskraft som Region Skåne genom sin position skapar.

Region Skåne har gjort och gör investeringar i inkubatorerna. Nedan följer en sammanställning av dessa.

Inkubator	Belopp (kr)	Typ (projekt/drift)
HBR Innovation (2007-13)	400 000	Medfinansiering

		Regionalfondsprojekt
LINC (2007-13)	500 000	Medfinansiering Regionalfondsprojekt
LINC 1 (2007-13)	200 000	Medfinansiering Regionalfondsprojekt
Virtuell inkubator (2007-13)	5 800 000	Medfinansiering Regionalfondsprojekt
Ideon bio inkubator (2007-13), från 2011 Lund Life Science Incubator	3 000 000	Medfinansiering Regionalfondsprojekt
Rampen (Kristianstad, sedan 2012 del av Krinova) (2007-11)	720 000	Medfinansiering Regionalfondsprojekt
Ideon Innovation (2013-2014): personligt varumärke	240 000	Medfinansiering Regionalfondsprojekt
iLIFT: internationalisering av tjänster	125 000	Medfinansiering Regionalfondsprojekt
MINC (2011-12)	1 100 000	Medfinansiering Regionalfondsprojekt (Kopplat till Media Evolution satsningen)
Lund life science incubator (2014)	2 000 000	driftsmedel
Medeon (2011-12)	100 000	Medfinansiering regionalfondsprojekt
Totalt:	13 085 000	

Tabell 5: Region Skånes investeringar i inkubatorerna. Källa: Region Skåne

Målsättningar

Nuläget vad gäller inkubatorerna i Skåne kan sammanfattas enligt följande.

<p>Styrkor</p> <p>3 inkubatorer med summitfinansiering från Almi (MINC, Ideon Innovation, Lund Life science incubator)</p> <p>Inkubatorerna bidrar till Skånes tillväxt och förverkligande av den skånska internationella innovationsstrategin</p> <p>De större inkubatorerna har ett stort inflöde av entreprenörer</p> <p>Skånes strategiska områden täcks av inkubatorerna</p> <p>Inkubatorerna har fött fram ett flertal bolag som har expanderat, attraherat kapital och börsnoterats</p> <p>Open Innovation projekt som stärker befintligt näringsliv</p> <p>Utbildning och inspiration till entreprenörer som bidra till Skånes utveckling</p> <p>Entreprenörer som har gjort bra ifrån sig återvänder med nya bolag och affärsidéer till inkubatorerna</p> <p>Stark närvaro nationellt i SISP</p> <p>Attraherar entreprenörer till Skåne</p> <p>Kommunernas engagemang</p>	<p>Hot</p> <p>Det nationella programmet läggs ner med konsekvensen att all finansiering trycks ut regionalt/kommunalt och att det nationella samarbetet kraftigt försvagas</p> <p>Osäkerhet hos inkubatorerna kring Region Skånes vilja och möjlighet finansiellt att engagera sig</p>
<p>Svagheter</p> <p>Inget formaliserat samarbete på regional nivå</p> <p>Liten tillgång på riskvilligt kapital har slagit hårt på bl.a. entreprenörer inom Life Science. Istället får bolagen internationellt riskkapital</p>	<p>Möjligheter</p> <p>Ett mer regelbundet och formaliserat samarbete ger möjlighet att samhandla och skapa större fotavtryck såväl nationellt som internationellt</p>

<p>och riskerar därmed att lämna regionen helt.</p> <p>Inflödet av entreprenörer till inkubatorer är inte representativt för Skånes befolkning</p> <p>Svaga eller inga kopplingar till klustren</p>	<p>Genom utökad roll bidra till att ytterligare stärka Skånes attraktionsförmåga avseende innovation</p> <p>Tydlig utförarroll för arbetet med den internationella skånska innovationsstrategin</p> <p>Skånes diversifierade näringsliv</p> <p>Den internationella skånska innovationsstrategin har gett möjlighet till nya forum som kan skapa morgondagens affärer</p> <p>Flera spännande innovationsmiljöer byggs i Skåne, exempelvis ESS och Max IV</p>
---	---

Tabell 6: Sammanfattade SWOT skånska inkubatorer

Mål: Region Skåne skall verka för att höjden (kvalitén) och bredden på inkubatorer bibehålls

Inkubatorerna kan vara specialiserade kring en viss bransch eller breda och tillgodose entreprenörers behov i blandade branscher. Typen av entreprenörer och en kritisk massa bolag som söker sig till inkubatorn utgör grunden för inkubatorns inriktning. Skånes inkubatorer bör även fortsättningsvis erbjuda en kombination av bredd och specialisering. För branscher med starka gemensamma behov och branschspecifika inkubationsprocesser, exempelvis life science, som har en inkubationstid på 6-7 år är det fördelaktigt att samlas i en inkubator som kan tillgodose dem. För andra branscher bidrar blandningen till fruktsam utveckling. Det är angeläget att inkubatorerna finns i innovativa miljöer. Kopplingar till lärosäten eller science parks ger ett naturligt inflöde av idéer med den tillväxtpotential som inkubatorerna letar efter. Dessutom förstärks kunskaps-skapandet genom kontakt med forskare och bolag som har kommit längre i livscykeln.

Mål: Region Skåne skall verka för en ökad kunskaps- och kompetensdelning mellan inkubatorerna och mellan inkubatorerna och andra aktörer i innovationssystemet i Skåne

Det angeläget att säkerställa att Skånes inkubatorer förblir attraktiva, inte bara för att kunna maximera den nationellt tillgängliga finansieringen utan för att locka hit duktiga entreprenörer. Dessutom lockar attraktiva inkubatorer riskkapital. Dagens entreprenörer är globala i sitt tänkande. Därför konkurrerar inkubatorerna nationellt såväl som internationellt om de kommande tillväxtbolagen. Genom att förstärka och komplettera existerande informella kanaler för kunskapsdelning och kunskaps-skapande ökar inkubatorerna sina möjligheter att erbjuda spjutspetskompetens till entreprenörerna. I dag bedrivs

internationaliseringsaktiviteter på respektive inkubators eget initiativ. En mer sammanhållen handlingsplan skulle potentiellt kunna öka respektive inkubators synlighet.

Mål: Nationell spjutspetskompetens skall finnas i Skåne

Arbetet med det fortsatta programmet för nationell finansiering signalerar ett ökat fokus på bolagens behov. Entreprenörerna ges större möjlighet att påverka hur medlen riktas beroende på vilken inkubatorprocess de väljer att gå in i. Dessutom indikeras speciella satsningar på samarbeten kring nationell spjutspetskompetens inom specialområden, som kan stödja bolag i hela Sverige genom nätverk och kompetensprofiler. Inom Skånes tre satsningsområden personlig hälsa, smarta hållbara städer och smarta material bör sådan spjutspetskompetens finnas. Redan idag finns två inkubatorer (Medeon och Lund Life Science Incubator) med inriktning mot personlig hälsa. På längre sikt när Max IV och ESS har blivit globala spjutspetsmiljöer inom materialforskning bör en globalt stark inkubatormiljö, som kan ta rollen som nationell spjutspetskompetens vara etablerat även för det forskningsområdet.

Mål: Region Skåne skall verka för en breddning av entreprenörsbasen till de grupper som i dagsläget är underrepresenterade

Framgångsrik inkubation bygger på densitet av människor och blandade kompetenser. Därför är det fördelaktigt att främja tillväxten av entreprenörer och inkubationsverksamhet i existerande inkubatorer, snarare än att uppmuntra etableringen av ytterligare inkubatorer. Skånes internationella innovationsstrategi pekar på vikten av att ta tillvara på den mångfald som finns i Skåne. I dagsläget vittnar inkubatorerna på svårigheter att fånga in grupper som idag står utanför inkubatorvärlden. En ökning av mångfalden genom breddning av entreprenörsbasen skulle stärka inkubatorernas potential till att skapa framgångsrika tillväxtbolag.

Mål: Region Skåne skall verka för att inkubatorerna får en mer uttalad utförarroll inom regionalt angelägna områden som inte täcks av den nationella agendan för inkubatorerna

Funktionsanalysen från 2008 och nulägesanalysen i denna rapport visar på inkubatorernas potential i realiserandet av Skånes internationella innovationsstrategi. Med inkubationsarbete kommer metodkunskap och kompetens som kan omsättas på kompletterande sätt. Det nationella programmet för inkubation har ett tydligt fokus på den affärsutveckling som skall erbjudas entreprenören i inkubatormiljön, således ryms möjligheter till att bredda inkubatorernas arbete så att det kommer exempelvis befintligt näringsliv till godo endast i mycket begränsad omfattning.

Inflöde av idéer, s.k. dealflow, är ytterligare en avgörande faktor. Förutom idéer från entreprenörer skapar inkubatorerna ett inflöde genom de öppna innovationsarenor som håller på att byggas upp. Befintligt näringsliv med ett problem eller utmaning som de inte klarar av på egen hand, får tillgång till entreprenörer och forskare i ett Open Innovation kontext. Genom den neutrala arena som inkubatormiljöerna erbjuder skapas förutsättningar för helt nytt tänkande. Lösningar går tillbaka in i bolaget och/eller knoppas av och blir potentiella inkubatorbolag. I nuläget har företrädesvis större bolag deltagit i den här typen av arbete,

Krinova undantaget. Att vidga kretsen och ta sig an mindre bolags utmaningar skulle potentiellt öka dealflowen samtidigt som mindre bolag får tillgång till utvecklingsmöjligheter via Open innovation, något som även det adresseras som ett behov i funktionsanalysen. Att bedriva projekt i ett Open innovation kontext ligger helt utanför ramarna för den nuvarande och med största sannolikhet kommande nationella inkubatorfinansieringsprogrammet.

Mål: Region Skåne skall verka för ökad samordning och att länkarna i innovationssystemet stärks

Skånes vision om att vara den mest innovativa regionen i Europa år 2020 kräver kraftfullt agerande av samtliga innovationsstödjande aktörer i samförstånd, med samstämmighet kring hur kartbilden ser ut. Det finns i dagsläget ingen sammanhållande omvärldsanalys kopplat till inkubation i Skåne på det regionala planet. Den samordning som sker gör så på informell och personrelaterad basis och respektive inkubator agerar utifrån sina egna identifierade behov med risk för suboptimering. Det finns inte heller något kontinuerligt samarbete mellan klustren och inkubatorerna. Funktionsanalysen från 2008 pekar på ett behov av utvecklad dialog mellan aktörerna i innovationssystemet. Behovet av samhandling kvarstår.

Ett mer regelbundet och formaliserat samarbete ger möjlighet att samhandla och skapa större fotavtryck såväl nationellt som internationellt. På så sätt blir Skåne en än mer attraktiv region för entreprenörer att utveckla sina bolag i. Mer konkret skulle ett samarbete kunna skapa bättre utnyttjande av resurser som exempelvis affärsrådgivning. Dialogen mot Almi och andra på nationell nivå skulle kunna bli än mer kraftfull med potentiellt ett bättre finansiellt läge som resultat.

Mål: Region Skåne skall stötta inkubatorerna i arbetet med att säkra långsiktig finansiering

Att bygga ett snabbväxande bolag tar i snitt 6-7 år. Inkubationstiden omfattar således endast en liten del av den tiden och det är angeläget att inkubationen är så effektiv som möjligt. Att bygga upp en inkubatorverksamhet är ett komplext och långsiktigt arbete. Västra Götalandsregionen, som ofta lyfts fram som ett gott exempel på att organisera inkubation har varit drivande och orkestrerat sin inkubationsverksamhet sedan starten i slutet av 1990-talet. Parallellt med att utveckla inkubatorföretagen, en process som i snitt löper över två år, sker lärande och metodutveckling som båda har längre tidscyklar. Därför är det angeläget att inkubatorernas verksamheter finansieras på såväl längre sikt löpande som med kortare projektorienterade medel för punktinsatser. Ett stort antal av Skånes inkubatorer har idag större eller mindre finansiering via det nationella inkubatorprogrammet BIG, som löper ut 2014. Ännu så länge finns inga tydliga indikationer på hur ett fortsatt nationellt program kan komma att se ut och vad för konsekvenser det kan komma att ge för Skånes inkubatorer. Det är högt prioriterat att hitta kompletterande vägar till långsiktig finansiering. Det ligger i Skånes intresse att stödja inkubatorerna i detta arbete.

Region Skånes roll

De lokala och regionala perspektiven kompletterar varandra. Det lokala bidrar till att skapa de mest gynnsamma förutsättningarna utifrån närhet till ett lärosäte, science park eller liknande

för att skapa den innovativa miljö som bidrar till framgångsrik inkubation. Det regionala perspektivet bidrar med systemsyn och kan skapa synergieffekter genom samordning och koordinering både regionalt och utåt uppåt nationellt och internationellt. Genom Region Skånes engagemang får inkubatorerna möjlighet att lyfta blicken, se sammanhang och samhandla utifrån sådana insikter, något som inkubatorerna har svårt att göra i dagsläget. Region Skånes arbete kring inkubation kan således karaktäriseras som utvecklande, kompetensstärkande och koordinerande.

Utvecklande i det att inkubatorernas verksamheter berikas med den regionala systemsynen. Region Skåne bidrar med en fördjupad insikt om inkubatorns regionala sammanhang. Genom Region Skånes nationella och internationella nätverk ökar inkubatorernas synlighet utanför Skåne. Region Skåne kan stödja inkubatorerna i arbetet med att lyfta blicken och gemensamt driva den regionala synen på inkubation. Ett mer konkret exempel på hur Region Skåne skulle kunna verka utvecklande är att Region Skåne resursmässigt stöttar vidareutvecklingen av de Open innovation projekt som inkubatorerna bedriver och kopplar dem till de skånska klustersatsningarna. Ett annat skulle kunna handla om att bidra till att stärka inkubatorernas arbete med jämställdhet och mångfald.

Kompetensstärkande i det att Region Skåne bidrar till att stärka relationerna dels inkubatorerna emellan dels mellan inkubatorerna och andra aktörer inom innovationssystemet, exempelvis klustren genom att uppmuntra och driva ökat samarbete regionalt via exempelvis kompetens och kunskapsnätverk. Region Skåne kan dessutom driva riktade insatser kring angelägna områden, exempelvis omvärldsanalys som de individuella inkubatorerna har svårt att hinna med i dag.

Koordinerande i det att regionen samordnar aktiviteter som nu genomförs per enskild inkubator, exempelvis kring teman som internationalisering och nationell och internationell lobbying kring finansiering. Region Skåne kan även bidra till att samordna metodarbetet kring inkubatorernas öppna innovationsarenor och säkerställa att kunskaperna sprids inkubatorerna emellan. Här kan mötesserier som FIRS och Sounding Board användas för att tydligare visa på och stärka inkubatorernas position.

Genom dessa roller möjliggör Region Skåne större utväxling av inkubatorernas verksamheter och ökar chanserna att nå målet med den skånska internationella inkubatorstrategin: att bli Europas mest innovativa region 2020.

Arbetet framöver

Arbetet inom ramen för denna strategi ska ses på 3 års sikt och kommer att vara starkt kopplat till utvecklingen av det nationella inkubatorprogrammet. En handlingsplan bör tas fram där det tydligt framgår vilka resurser, prioriteringar och aktiviteter som ska göras. Arbetet ska bedrivas i nära samarbete med inkubatorerna och andra relevanta aktörer. Då det inom ramen för det nationella programmet finns väl dokumenterat antal bolag och liknande som varit med i inkubatorernas program behövs ingen särskild uppföljning av detta. Däremot kan det vara

aktuellt att utveckla kunskap om effekter, kopplingen till dessa bolag i resten av systemet o.
dyl.

Bilagor

1. Intervjuer och möten

Carin Daal, enhetschef näringslivsavdelningen	Region Skåne
Bodil Rosvall Jönsson, näringslivschef	Region Skåne
Mårten Öbrink, VD	MINC
Rickard Mosell, VD	Ideon Innovation
Johannes Ivarson, affärsutvecklare	THINK
Pernilla Kjellström, VD	THINK
Gustaf Hamilton, VD	LIFT
Örjan Norberg, VD	Lund Life Science Incubator
Ulf Andersson, VD	Medeon
Victoria Rydengård, inkubatoransvarig	Medeon
Hans Möller, VD	Ideon Science Park
Clas Mellby, Inkubatoransvarig	Krinova Incubator & Science Park
Charlotte Lorentz Hjorth, VD	Krinova Incubator & Science Park
Pehr Andersson, näringslivschef	Malmö Stad
Per Persson, näringslivschef	Lunds Kommun
Claes Malmberg, näringslivschef	Helsingborgs stad
Anders Elmevik, näringslivschef	Kristianstad Kommun
Margareta Wallenten, företagspartner	Almi Sverige

affärsområde inkubation	
Anders Nilsson, Affärsområdeschef inkubation	Almi Sverige
Anonym entreprenör	Kopplad till MINC
Lena Persson, vice rektor	Kristianstad Högskola
Maria Poijesdotter, driftsansvarig	Trelleborg Green Room
Irena Sibinovic, driftsansvarig	Trelleborg Green Room
Agneta Mårdsjö, chef näringslivsutveckling	Västra Götalandsregionen
Sofia Rissne, näringslivsutvecklare	Västra Götalandsregionen
Per Eriksson, rektor	Lunds Universitet
Anna-Karin Alm, gemensamt verksamhetsstöd och styrelseledamot Medeon, Malmö Högskola	Malmö Högskola
Johan Falke, affärsutvecklare	Malmö Högskola

2. Inkubatorerna bidrag till tillväxt

Inkubator (grundade årtal inom parentes)	Antal inkubatorbolag sedan start	Antal genererade arbetstillfällen
Minc (2003-2012)	80	1235
Medeon (2007)	45	100
Ideon Innovation (1993)	111	1419
Lund Life Science Incubator (2010)	25	130
Lift (2008)	37	111
Think (2011)	15	32
Krinova (2012)	17	26
Totalt	330	3053

Källa: Respektive inkubatorVD/driftsansvarig

3. Statistik inkubatorer 2013

	Nationellt	Skåne
Antal anställda i inkubatorerna	273, varav 45 % kvinnor	31,5 varav 40 % kvinnor
Antal bolag i inkubatorerna	642	142
Antal anställda i inkubatorbolagen	1701, varav 24 % kvinnor	188 varav 29 % kvinnor

Källa: Almi

4. Definitioner

Definition av inkubator (www.sisp.se):

En inkubator erbjuder en dynamisk process för utveckling av människor, affärer och företag. Inkubatorn bistår entreprenörer med aktiv och anpassad managementsupport, finansiella, tekniska och kommersiella nätverk samt en kreativ tillväxtmiljö med tillhörande kontorservice. Att "föda fram" nya företag genom inkubatorer är en process som strävar efter att påskynda företagstillväxt och förse dem med innovativa metoder till ekonomisk utveckling.

Science park (www.sisp.se)

Science parks är stimulerande och utvecklande miljöer som erbjuder kunskapsintensiva tillväxtföretag infrastruktur, nätverk och affärsutveckling. En science park kan beskrivas som en mötesplats mellan människor, idéer, kunskap och kreativitet samt utgör ofta en plattform för större innovations- och utvecklingsprojekt. Till skillnad från en inkubator genomgår inte företag i en science park en affärsutvecklingsprocess.

Accelerator (www.sisp.se)

Begreppet accelerator används i allt ifrån kortare idéutvecklingsevent till storföretags såddverksamhet. I den mening att accelerators är kortare affärsutvecklings- och finansieringsprocesser för affärsmodeller med kort väg till marknaden (oftast internetbaserade) så inkluderas detta i vad vi i Sverige menar är inkubatorer. I USA däremot kan begreppet accelerator likställas med inkubator. I det här materialet berörs inte alls acceleratorarbetet.

5. Strategins framtagning

Strategin är framtagen genom intervjuer, formella möten och informella samtal med representanter från inkubatorer och science parks, kommuner, lärosäten, samt representanter från Näringslivsenheten från Region Skåne och Almi företagspartner. Urvalet är baserat på inkubationsarbetet i de inkubatorer som har stark koppling till näringsliv och forskning och/eller tar del av det nationella inkubatorprogrammet och inkluderar MINC, Medeon, Ideon Innovation, Lund Life Science Incubator, LiFT, THINK, samt Krinova. I Skåne finns även studentinkubatorer, t.ex. Venture Lab i Lund och Drivhuset i Malmö, samt initiativ som kan liknas vid inkubation men som antingen är i uppstarts fas, som Arenan för social innovation i Malmö eller som är helt lokala, exempelvis Uppstart Malmö. Dessas verksamheter är angelägna men har inte legat till grund för arbetet.

6. Källor

Inkubatorstrategi för Skåne – ett förslag från Kontigo (Christina Johannesson, Thomas Eriksson)

Skånes regionala innovationssystem. En funktionsanalys (Daniel Hallencreutz, Peter Bjerkesjö, Carin Daal)

Svenska inkubatorprogrammet 2015+. Utmaningar och alternativ för vidareutvecklingen av det nationella inkubatorprogrammet (Kjell-Håkan Närfelt, Vinnova)